

1 PLAZI | DENNÍ RYTMUS PLAZŮ

PLAZI – to nejsou jen živočichové, kteří se plazí, ale je to také mnoho „nohatých“ a jinak zajímavých zvířat. Některá z nich se dokonce naučila trochu létat, tedy spíše pořádně se zplacatit a plachtit ze stromu na strom. To se některým hadům daří roztažením jejich žeber.

Co však plazy charakterizuje nejvíce? Kromě různých anatomických a smyslových zvláštností jsou to jejich vajíčka s vápenatou nebo kožovitou skořápkou, díky kterým už (na rozdíl od obojživelníků) nejsou svým rozmnožováním vázáni na vodní prostředí. Povrch jejich těla kryje šupinatá kůže, jejíž vrchní vrstvu (tzv. pokožku) během růstu svlékají. V jedné věci zůstali evolučně „staří“, a to ve své „studenokrevnosti“ (správně bychom měli říkat poikilotermii = nestálé tělesné teplotě). Když je kolem nich zima, i jejich tělo je studené a naopak. Na druhou stranu jim to umožňuje využít energii z potravy na jiné účely, než na vyrábění tělesného tepla.

V teráriu chováme dracény krokodýlovité. Přestože mají terárium speciálně vyhřívané, jejich denní rytmus je z mnoha důvodů odlišný než ve volné přírodě (nemusejí se starat o hledání potravy, neukrývají se před predátory apod.). Následující úkol tě však zavede do průběhu jejich běžného dne ve volné přírodě.

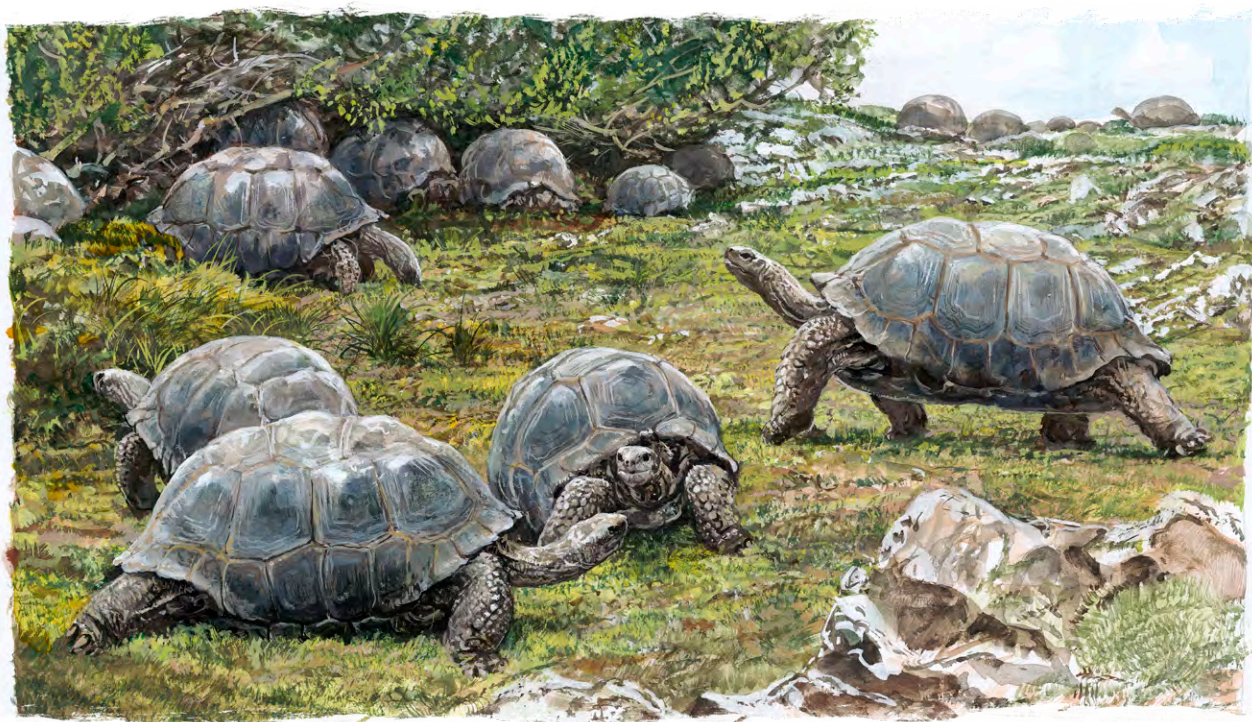
Úkol 1: Přiřaď půlky vět k sobě tak, abys dostal správné tvrzení o přibližné denní aktivitě dracény a mnoha dalších ještěřů.

Kolem šesté ráno	- se ukrývají před chladem.
Asi tak v devět hodin dopoledne	- začínají s normální aktivitou.
Přibližně v deset hodin	- jdou ještě jednou na lov.
Přes poledne	- se opět musí skrýt před chladem.
Zhruba ve čtyři hodiny	- se začínají slunit, čímž zahřívají své tělo.
A k večeru	- se ukrývají, aby zabránili přehřátí.

1 PLAZI | ŽELVÍ BRNĚNÍ

Eskymáci, kteří žijí v ledových grónských oblastech, si jako své obydlí staví izolující iglú, pokojíkem severoamerických Indiánů je kuželovité týpí nebo kopulovitý vigvam, beduíni kočující v poušti zase obývají velké stany a ty naopak bydlíš v nějakém cihlovém nebo betonovém domě. Každý si zkrátka staví takové bydlení, které je vhodné pro dané prostředí.

Také želví „domeček“ zrcadlí místo a způsob života své nositelky. Všechny želvy jsou ke svému krunýři přirostlé žebry a některými obratli, je tedy neoddělitelnou součástí jejich těla, z níž nikdy nevylezou! V jednom krunýři se dobře plave, jiný pohyb spíše omezuje, některý je velmi pevný a odolný proti útokům zvenčí, další je pružný, aby se želva mohla schovat v různých škvírách.

1 PLAZI | ŽELVÍ BRNĚNÍ

Úkol 2: Zahraj si na detektiva: přiřad' krunýře želv k prostředí, z něhož jejich nositelky pochází a k potravě, kterou přijímají.
Následně urči, které želvy se v krunýřích ukrývají.

sladké vody,
na kořist vyčkává,
láká ji

ŽELVA
SKALNÍ

sladké vody,
živí se částmi rostlin
a spadnými plody

ŽELVA
STEPNÍ

úzké štěrby, skalní výchozy,
místa pod kameny,
žere trávu, listy, plody

KARETKA
NOVOGUINEJSKÁ

pouště, polopouště a travnatá území,
požirá trávu, byliny a plody,
případně zdechliny

KAJMANKA
SUPÍ

1 PLAZI | TAJEMSTVÍ HADÍHO OCASU

O některých stromových hadech se lze v encyklopediích dočíst, že mají velice chápavý ocas, který jim pomáhá udržet se ve větvích. Kde ale vlastně začíná ocas u tvora, který nemá nohy?

Úkol 3: Vyberte z nabízených možností, který poměr délek vyjadřuje správně přibližný poměr délky ocasu/délky celého těla (př. $1/2$ znamená, že délka ocasu tvoří přibližně jednu polovinu délky těla).

a	☐	$9/10$
b	☐	$1/2$
c	☐	$1/3$
d	☐	$1/4$

1 PLAZI | PLAZÍ SMYSLY

Když má člověk hlad, podívá se do ledničky a něco si vybere, pes naopak začne čenichat v okolí a jeho čumák ho dovede za tou největší pochoutkou. Co však musí udělat had, aby nezůstal s prázdným žaludkem?

Smysly jsou u plazů lépe vyvinuté než u evolučně starších obojživelníků. Někteří plazi dokonce mají smyslové orgány, které se u jiných zvířat nevyskytují. Mnozí hadi mají na druhou stranu velmi špatný zrak i sluch.

Úkol 4: Had na obrázku má dvě hlavní možnosti, jak najít svou kořist. V následujícím seznamu najdeš možností pět, ale jen dvě jsou správné a ostatní jsou smyšlené. Poznáš ty správné?

- Pomocí jazyka může had zachytit pach kořisti.
- Pomocí hmatových buněk na jazyku může had svou kořist nahmatat.
- Pomocí hmatových buněk na ocasu může had ucítit vibrace vydávané kořistí.
- Pomocí tepločivných jamek okolo tlamy ucítí had tělesné teplo vyzařované kořistí.
- Pomocí nozder zachytí had pach kořisti.